

Oponentský posudek na soubor prací Doc. PhDr. Hany Urbancové, DrSc. v rámci jmenovacího řízení profesorkou HTF VŠMU v Bratislavě

Doc. PhDr. Lubomír Tyllner, CSc.

Etnologický ústav Akademie věd České republiky, v. v. i.

Doc. PhDr. Hana Urbancová, DrSc. v rámci jmenovacího řízení profesorkou muzikologie předložila soubor prací představující bohatý, podle mých zkušeností nadstandardní korpus vědeckých výsledků a rovněž ohlasů vykázaných k jednotlivým publikačním titulům. Vedle vybraných základních devíti publikačních výsledků jsou to dále až stovky článků v domácích a zahraničních periodikách, sbornících, recenze, účasti na domácích a zahraničních konferencích v různých jazycích, na nichž prokazuje nejen odbornou erudici a široký tematický záběr, ale také kompetenci z hlediska jazykového vybavení. K tomu se přirozeně řadí pedagogická praxe, vedení doktorandů, diplomových prací a další pedagogické a organizační aktivity spojené navíc s vedením Ústavu hudobnej vedy Slovenskej akademie vied. To vše vyplývá z předložených materiálů a přehledů vypracovaných s mimořádnou precizností.

Ačkoli badatelská produkce Hany Urbancové je široce tematicky zaměřená, minimálně dvě základní linie se v ní rýsují zřetelně. Je to jednak etnická problematika uchopená v obecné, teretické rovině, nebo v rovině národnostních menšin na Slovensku a naopak slovenských menšin v zahraničí a potom zaměření na slovenskou tradiční, resp. lidovou hudbu z hlediska konkrétních písňových žánrů, jejich charakterizace a edičního zpřístupnění. V obou případech je zjevné, že se jedná o další významný krok v rozvíjení vědecké tradice založené skvělými předchůdci slovenské vědy, jako byli Jozef Kresánek, Ladislav Leng nebo Alice a Oskár Elschekovi. Slovenské prostředí z hlediska tradiční hudby zachovalo živou tradici v žánrech, v nichž okolní etnika uchovala již jen zlomky. Mám na mysli především trávnicie (*Trávnice: Lúčne piesne na Slovensku*, 2005) mariánské legendy (*Mariánske legendy v ľudovom speve*, 2007) a jánské písně (*Jánske piesne na Slovensku*, 2010), kterým Hana Urbancová věnuje samostané, obsahově velmi hutné monografie. Zejména v případě mariánských legend si všímá přesahů do sousedních regionů, které jsou ovšem velmi silné dále na západ nebo do jih Evropy. Detailní vystopování migračních trajektorií může být dobrým tématem pro novou

generaci vědců, kterým Hana Urbancová tímto dílem klestí další možnou badatelskou cestu. (Na některé z nich autorka sama ukázala v předložených studiích.)

V této souvislosti je nepřehlédnutelný i další způsob uchopení pramenné látky v edičním zpracování tentokrát zaměřeném na mimořádně cenný dvojjediný rukopisný pramen, *Prostonárodné vianočné piesne a Nápevy vianočných piesní* Andreja Kmeťa (2007). Nejenom, že nabízí sumu téměř 300 vánočních koled a písní různých historických repertoárových vrstev, ale (opět) poskytuje cenný srovnávací materiál ke stejnému písňovému žánru frekventovanému ve střeoevropském, zejména ale slovanském prostředí. Autorka dokázala, že bezpečně zvládá metody historické etnomuzikologie, transkripční problematiku historického materiálu, který, jak to u pramenů tohoto typu bývá, obvykle znamená řešení a překonání celé řady nástrah. Jsem rád, že odolala pokušení spojit část textovou a nápěvovou v jeden celek a tak zamlžit fakt kontrafaktury, kterým se tento žánr ve střeoevropském prostředí vyznačuje. Počínala si jpodobně jako kdysi starší český protějšek Karel Jaromír Erben, se kterým Kmeťe spojuje shodné použití termínu „prostonárodní píseň“ v titulech písňových sbírek. Bylo by velmi vítané, kdyby k jednotlivých zápisovým jednotkám byly připojeny odkazy na paralely v jiných písňových sběrech ať již slovenských, ale také moravských českých, polských, což by podalo svědectví o do jisté míry univerzálním charakteru vánočního písňového repertoáru. O tom badatelka samozřejmě dobře ví a dokázala to přesvědčivě mimo jiné již před lety na konferenci věnované kontextům života a díla jezuity barokní doby Fridricha Bridelia v Kutné Hoře. Tento ideál by však přesáhl rámec a možnosti už tak obsáhlé dvojsvazkové edice, která se může v budoucnu stát východiskem pro další, jakousi „druhou žeň“ v práci vysloveně komparatistického zaměření.

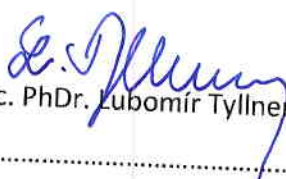
Legitimitu jakéhokoli vědního oboru, prokazují jak vědecké studie příslušného zaměření, tak i studie věnující se reflexi vědního oboru samotného, jeho dějinám. To je cílem a obsahem další předložené publikace (*Vybrané kapitoly z dejin slovenskej etnomuzikológie*, 2016). Je věru psát o čem, neboť slovenská etnomuzikologie má historii bohatou, i když nesahá tak hluboko do minulosti jako některé jiné společenskovědní obory. Jedná se o vědní disciplínu poměrně mladou, zato nesmírně dynamicky se rozvíjející.

O každém z vybraných titulů by bylo možné napsat hodnotící referát. To by samozřejmě přesáhlo parametry tohoto posudku a tak lze alespoň shrnout. Publikace Hany Urbancové se vyznačují hlubokým a detailním poznáním zkoumaného materiálu, vystižením jeho povahy a zasazením do širších etnokulturních kontextů.

Docentka PhDr. Hana Urbancová, DrSc. naplňuje kantovský kategorický imperativ přirozené vědecké morálky a současně demonstuje etický kodex badatelky ve smyslu vědeckého zhodnocení, primární péče a popularizace národního kulturní dědictví. To prezentuje v mezinárodním vědeckém prostoru a na vysoké odborné úrovni. Prokazuje tak neocenitelnou službu slovenské kultuře samotné, stejně jako muzikologii nebo její součásti – etnomuzikologii.

Na základě předložených materiálů konstatuji, že uchazečka doc. PhDr. Hana Urbancová, DrSc. splňuje všechna kritéria pro jmenování profesorkou v rámci habilitačního a inauguračního řízení *Muzikologie*.

V Praze dne 10. 1. 2022

Doc. PhDr. Lubomír Tyllner, CSc.
.....